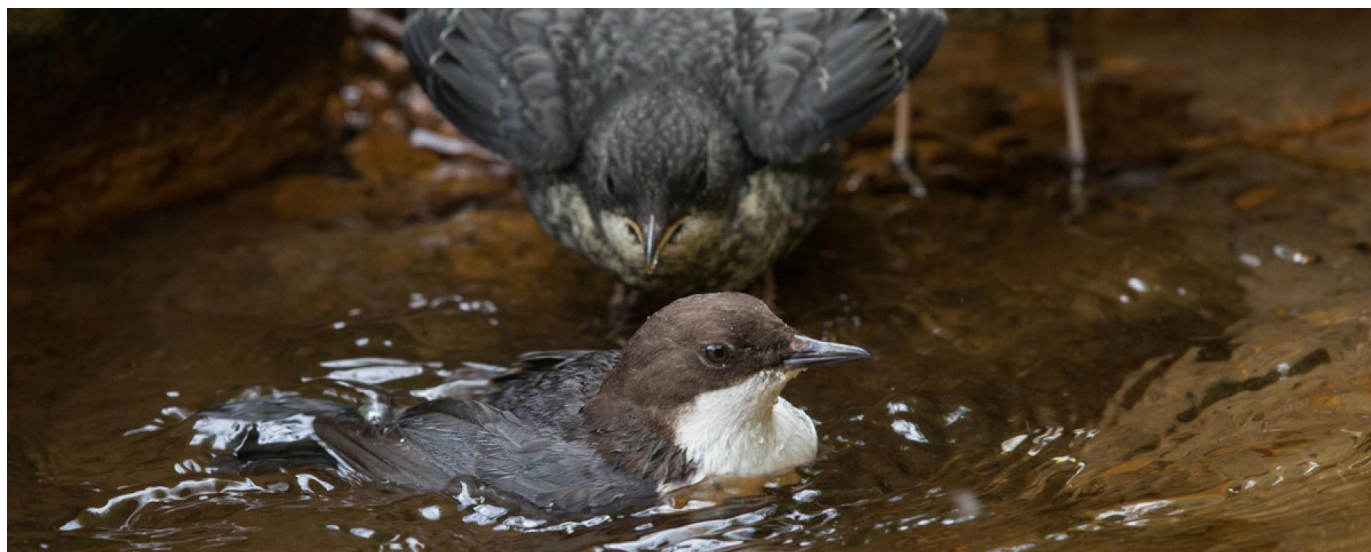

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Find Danmarks ynglende vandstære!

I Atlas III-projektet er der i skrivende stund fundet fire sikre ynglepar af vandstær samt tre sandsynlige og syv mulige par. Der må være flere derude, og I må meget gerne hjælpe med at finde flere par af én af landets sjældneste ynglefugle.

Gemmer der sig flere ynglepar vandstære i den danske natur? Foto: Bjarne Hemmingsen

I de to tidligere atlasundersøgelser blev der begge gange fundet 10 sikre ynglepar af vandstære, altså nogle flere end de p.t. kun fire i Atlas III. Vandkvaliteten i de danske vandløb er stærkt stigende og giver dermed de bedste livsbetingelser for vandstærenes føde: slørvinge- og døgnfluenymfer samt vårfluelarver. Derfor kan det ikke passe, at der ikke er fundet flere danske ynglepar af vandstære i det nuværende projekt. Vi må ud og finde flere!

I april ses parringer og redebygning, og hunnerne starter på æglægning og udrugning. Når en vandstærehun ruger, kan lokaliteten se ubenyttet ud, da hannen nogle gange helt forlader stedet i perioder. I denne tid er vandstærene meget sårbare, og hvis hunnen forstyrres under æglægning, kan hun finde på at forlade lokaliteten helt. Hvis hun skræmmes af reden under udrugning, kan hun være væk i lang tid efter. Derfor skal søgning efter vandstærepar i april foregå forsigtigt og helst med kikkert, så der holdes afstand.

Fra starten af maj er det tid til at komme ud på alle potentielle ynglelokaliteter – vandmøller, broer, vandløbsopstemninger o.l. Vandstære har stort set altid rede i bygninger eller i redekasser under broer nær vandmøller, og helst der, hvor vandet bruser og larmer mest.

Første skridt er at kigge efter vandstæreklatte på stenene. Med lidt øvelse er klatterne let genkendelige, da de er noget større end f.eks. bjergvipstjert- og gærdesmutteklatter. Vandstæreklatte er en hel plamage, og til tider er klatten løbet ned af siden på stenen. Et godt eksempel ses på billedet her.

Vandstæreklatter på sten nær yngleplads i Vejle Å. Foto: Nina Rosendahl Larsen

Der kan søges i hele maj måned. I de første to uger begynder ungerne at forlade reden og kan findes på sten i vandløbet nær redestedet. De kan som regel høres, da de kan larme en del under fodringen. Hold igen afstand, da forældrefuglene naturligt nok kan blive meget nervøse, når de har nyudfløjne unger. Nervøse forældrefugle flyver korte og gentagne ture frem og tilbage og hopper rundt mellem sten eller flere meter op i bevoksningen. Hvis de udviser denne adfærd, så gå et godt stykke væk og find et udsigtspunkt, hvor de ikke føler sig forstyrret og kan observeres gennem kikkert.

Ungerne bliver fodret i nærheden af redestedet de første to uger efter, de har forladt reden. Herefter spredes de langs hele vandløbet og kan være meget svære at registrere. Så hvis der søges efter vandstære i juni måned eller senere, kan det være nødvendigt at gå lange strækninger op og ned langs vandløb og holde godt øje med sten i vandkanten. Ungfuglene er mere diskrete i farverne end de voksne og kan være svære at se.

Selv var jeg heldig at se flere unger tæt på nær en ynglelokalitet i Grejs Å ved Vejle i maj sidste år, og én af dem var endda nysgerrig og fotogen, så den kan ses på billedet her.

Figur 2 Vandstæreunge på lokalitet i Grejs Å-systemet, maj 2016. Foto: Nina Rosendahl Larsen

Vandstærene yngler ved rene og strømmende vandløb med en god bestand af smådyr. Vandløbene skal helst ligge i skygge og være omgivet af skov og gerne bakket landskab. Omløbsstryg i forbindelse med vandløbsrestaureringer er et godt fourageringssted for vandstærene, da der er en god stenbund, siddesten og lavt strømmende vand med masser af smådyr.

I tidligere artskoordinatør Erik Dylmers monitoringsvejledning for vandstær i det tidligere DATSY-projekt er følgende vandløb nævnt som potentielle ynglesteder i prioriteret rækkefølge: Vejle Å, Grejs Å, Højen Å, Lystrup Å, Århus Å, Lyngbygårds Å, Giber Å, Villestrup Å, Funder Å, Salten Å, Mattrup Å, Halleby Å, Suså, Åkær Å, Vester Nebel Å, Spørring Å og Tange Å.

Her er lidt tips og tricks til at lede efter og finde vandstærepar:

- Start i begyndelsen af maj
  - Stå tidligt op – ungefodring er mest intens om morgenen, og aktive vandstære ses ikke så ofte over middag
  - Tjek alle menneskeskabte redepladser – vandmøller, vandløbsopstemninger og broer er meget benyttede redesteder
  - Se efter vandstæreklatter på sten
  - Lyt efter kraftige kald a la isfugl eller bjergvipstjert. Alle tre arter har et meget højt og gennemtrængende kald/skrig for at kunne overdøve vandets brusen
  - Hvis I leder i juni: gå lange strækninger op- og nedstrøms et potentielt redested, da ungerne på dette tidspunkt kan være spredt over et stort område
- Så hvis I har mod på det, så er det UD og lede efter vandstære ved den nærmeste vandmølle,

vandløbsopstemning eller lignende! Måske er I heldige at finde et helt nyt og hidtil ukendt dansk vandstærepar!

I er velkomne til selv at indtaste vandstæreobsen på atlasbasen (dofbasen.dk/atlas). Ellers kan I skrive til mig på min mail (ninarlarsen@yahoo.dk), og fortælle om observationen – gerne med billeder, også selvom I kun har set vandstæreklatter og ingen fugle. Så skal jeg nok sørge for at indtaste på atlasbasen.

Rigtig god fornøjelse med at finde vandstære!

Potentiel vandstærelokalitet i Aarhus Kommune. Foto: Nina Rosendahl Larsen

 Dato:
03. 05. 2017

 Skrevet af:
Nina Rosendahl Larsen vandstærevalidator i Atlas III

 Fotos af:
Bjarne Hemmingsen
Nina Rosendahl Larsen

 Emner:
FELTAKTIVITETER

 Tags:

